

Nem mondtam, hogyz alszom rá egyet

Stumpf Andrásal* beszélget Rab László

Sok mindenben nem értünk egyet Stumpf Andrásal. Interjúnkból kiderül, hogy az őszi beszéddel kapcsolatos álláspontunk: ég és föld. A *Válasz Online* mostani „jó” arca – voltaképpen ezért esett a választásunk a jobboldali újságíróra – minden bajok forrásának tekinti, a demokrácia végének. Mi viszont úgy tekintünk rá, mint az ország hazudozással történő elfoglalása, egy csinos puccs kiindulópontjának. Alanyunk életútja, karrierje viszonylag szerencsésen alakult. Sikerült kihúznia a fejét abból a csapdából, mely azt az egyszerű választást kínálta a jobboldali zszurnalisztának, hogy vagy beáll a sorba, és nyomja a propagandát, vagy partvonalra kerül. A nyomtatott *Heti Válasz* soraiból többen az egyszerű megoldást választották, Stumpf megőrizte azt a lehetőséget, hogy akár a kormány ellen is meg merjen szólalni. S lett azon kevesek egyike, akinek eredeti hangjára a baloldalon vagy középtájon is sokan odafigyelnek. A beszélgetést karácsony előtt rögzítettük, s eredetileg az agy mosás lett volna a vezérfonal. Ehhez képest sikerült lecövekelni annál a megosztóvonalnál, mely immáron közel két évtizede megosztja a magyar politikai mezőt.

---

* Stumpf András 1980-ban született Budapesten. Újságíró, a *Válasz Online* társalapítója és munkatársa. – A szerk.

– *Mi lesz itt ebből az egészből? A demokrácia 2010 utáni szisztematikus felszámolására gondolok. Mikor kezdődnek az Orbán-rendszer végnapjai?*

– 2042-ig előretekinteni kicsit korai lenne. Most nem úgy tűnik, hogy közelednének azok a végnapok.

– *Ha ezt a mai rendszert a Kádár-rendszerrel összehasonlítjuk, azt látjuk, hogy a nyolcvanas években azt mondtuk, a Kádár-rendszer nagyon sokáig fog tartani, és soha nem lesz vége. Ehhez képest jött Gorbacsov és a peresztrojka, és a rendszer egy szemvillanás alatt összeomlott.*

– Nem a magyar rendszer omlott össze, hanem a szovjet szűnt meg. Abban a meccsben a Szovjetunió adta meg magát, tehát világpolitikai hatások okozták a magyar rendszer-váltást.

– *Most viszont az van, hogy az ellenzéki választó négyévenként arra készül, sitty-sutty, vége lehet az agy mosó Orbán-rendszernek. Megvan tehát az az érzet, négy elvesztett választás után is, hogy végre véget ér.*

– Aki ezzel áltatja magát, alaposan el van tévedve. Belülről megbuktatni az Orbán-kormányt gyakorlatilag lehetetlen. Volt a tavalyi kampányban egy nyilvánvaló pillanat, amikor ez világossá vált számomra: amikor a háborúra kezdtek reagálni. Még az elhagyatott cigánysorra is sikerült eljuttatni az információt, hogy ha

jön a kormányváltás, akkor Márki-Zayék a gyerekeiteket golyófogónak Ukrajnába küldik. Bármilyen üzenetet két hét alatt eljuttatni az ország minden szegletébe – ezt csak a jelenlegi kormány tudja megcsinálni. Ezzel nem lehet versenyezni. Orbán Viktor tehát csak önmagát tudja leváltani. Akkor, ha nagyon nagyon hibázik. Ez elvileg vele is megtörténhet, de a lényeg, hogy jelenleg rajta kívül álló erő nem tudja már összeönteni ezt a rendszert.

– *A nemzetközi politikai helyzet az európai uniós csatározásokkal és a háborúval most megint kezd nagyon összetett lenni. Láttuk, hogy a rendszerváltást is a külső mozgások előzték meg.*

– Valóban. Van egy háború a szomszédunkban, egyértelmű az amerikai–orosz és az amerikai–kínai szembenállás, az Európai Unió keresi a helyét, és az is látszik, hogy a Fidesz alól kezd kicsúszni az európai talaj. Arra elvileg megvolna a lehetőség, hogy elvegyék a szavazati jogot, és ezzel kvázi kilökjék az unióból Magyarországot, de ez nem érdeke Brüsszelben senkinek. Minden birodalom, akkor is, ha sajátos pszeudobirodalom, azt szereti, ha minél nagyobb. A britek után óriási presztízavesztés lenne, ha a magyarok is távoznának. Az egy szétmálló unió lenne. Az örökké ellenkező „rosszcsont” is jobb, ha bent marad. Egyébként a világpolitikai helyzet sem mérhető ahhoz, ami a második világháború végén össze-roppantotta a Horthy-rendszert, de ’89–90-hez sem, amikor a Szovjetunió összeomlott, miközben Amerika megnyerte a hidegháborút. Nem látok tehát olyan világszintű katak-

lizmát, amely mintegy mellékesen elsodorná az Orbán-rendszert is – ahogy az a korábbi magyar rendszerekkel megtörtént.

– *Azt hogyan kommentálja, hogy miközben „a szankciós politika tönkretesz bennünket”, a magyar lakosság orosz- és Putyin-párti lett? Hozzászoktunk már a propaganda-hazugságokhoz, de ezt nagyon nehéz megemészteni. Nekem például, aki a hetvenes-nyolcvanas években szocializálódtam, különösen bajos. Amikor az ember ezzel a jobboldali sajtóban széles körben ismertetett ténnyel szembesül, kénytelen föltenni a kezét, és azt mondani, köszönöm szépen, ebből most nem kérnék.*

– Személyes érintettség miatt pontosítanám a kérdést. Nem a jobboldali sajtó, hanem a kormánypropaganda szajkózza ezt az álláspontot. A kettő között nagyobb a különbség, mint valaha. Tizenöt évvel ezelőtt még lehetett azt mondani, hogy van a jobboldali sajtó, azon belül egyik-másik propagandisztikusabb, párthűbb, valamelyik pedig szabadabban adja elő magát. Most már nem ez a helyzet, mert összeállt a KESMA, a kormány kvázi tulajdonában lévő propagandagépezet, és csak néhány elkülönült kis sziget maradt meg, az úgynevezett független sajtó, amelyen belül találunk echte ballib orgánumot, mint a 444, vagy középtribet, mint a *Telex*. Mi ott gyürkőzünk a jobbközép, nemzeti szabadelvű *Válasz Online*-on, és van a kicsit néppárti, enyhén jobbos konzervatív beütésű *Magyar Hang*. A tönkretett piac maradékan próbálják meg tartani magukat a jobboldali elkötelezettségű független lapok is. Mellettük vannak a piacon olyan

lapnak kinéző kiadványok, amelyek a kormány tulajdonában állnak, és nem újságként viselkednek, hanem a politikai kommunikáció eszközei.

– *Mint az Egy perc nevű iszonytató periodika az M1-en. A meccsek szünetében és végén ott dübörögnek a kormányhazugságok, nem tudja az ember elrántani előlük a fejét. Mindig van két-három fake news, amelyeket el kell ültetni a magyar lakosság fejében. Az agyimosás tökéletes terepe.*

– Rogán Antal jól megtervezte, remekül működik. Csak ne keverjük össze a jobboldali sajtóval és az újságírással. A független jobboldali sajtó ugyanis nem állt be a sorba. 2008-ban, amikor Orbán részéről elhangzott, hogy nem akarunk a Gazprom legvidámabb barakkja lenni, elfogadtuk ezt az álláspontot. Amit 2007-ben és 2008-ban mondott az oroszokról és a gázzal, igaz volt, és igaz ma is. Akkoriban éppen Gyurcsány Ferenc találkozgatott nyakrafőre a Totó kutyát ölelgető Putyinnal. Én meg akkor nagyokat köptem abba az irányba – természetesen csak képletesen. Most is köphetnékem van, csak most sajnos Orbán Viktor csinálja ugyanazt, amiért akkoriban Gyurcsányt kárhoztatta.

– *Számít valamit ez a „köpés”?*

– Nekem feltétlenül. És az olvasóinknak is, különben nem fizetnének elő, és nem jönnének el a klubestjeinkre.

– *Ők mérsékelt jobbosok? Hogy kell őket elképzelni? Mint az MDF-eseket régen?*

– Az egykori MDF-tábor legnagyobb része betagozódott a Fideszbe, már

régen, de még abból a nemzedékből is vannak olyanok, akik számára egy ponton nyilvánvaló lett, hogy ez nem az a konzervatív-szabadelvű kormányzás, amelyről eredetileg szó volt. Ennek a körnek legismertebb tagja talán Jeszenszky Géza egykori külügyminiszter, aki egyébként a kezdetektől előfizetőnk, rendszeresen eljár a klubestjeinkre. Támogató olvasóink viszont rendkívül sokszínűek, sem nemzedéki, sem politikai, világnézeti szinten nem egységes közeg – bár a liberális progresszióknak, a woke-kultúrának többségük aligha elkötelezett híve. Az olvasótáborunk mindenestre olyan emberekből áll, akik kíváncsiak a világra, a bármilyen oldali propagandára viszont nem.

– *Attól nem tart, hogy végső soron ugyanolyan buborékban kénytelen élni és írni, mint mi magunk, akik a mozgós cikkek közlésekor azt érezzük, hogy sokszor csak és kizárólag a saját buborékunk tagjait tudjuk megszólítani?*

– Szerencsére nem, hiszen a *Válasz Online* decemberben ünnepelte negyedik születésnapját, folyamatos volt a fejlődés minden értelemben: több ezer előfizetővel és több tízezer állandó olvasóval büszkélkedhettünk. Bizonyos fokú buborékosodás persze elkerülhetetlen. Két út áll előttünk. Vagy elmegyünk külföldre cipőpucolónak, esetleg hamburger-sütőnek – ez benne volt a pakliban, amikor négy évvel ezelőtt ránk zárták a *Heti Választ*, ahol addig dolgoztunk –, vagy megpróbál az ember olyan buborékot építeni, amelyben jól érzi magát, amelyben elég sok okos ember van ahhoz, hogy élmény legyen tartani egymással a kapcsolatot, sőt, szervezni ezt a közösséget.

Azt azonban nem lehet számonkérni az olvasóival szoros kapcsolatot tartó sajtón sem, hogy kormányokat váltson le. Ez nem a sajtó feladata. Ez mindig túlzott és irreális elvárás volt. A politikusok részéről is sokáig felülértékelt volt a sajtó szerepe, azt gondolták, ha megjelenik egy dörgedelmes publicisztika róluk, azt politikailag kezelni kell. A Fidesz jött rá elsőként, hogy az értelmiségi publicisztikák alig számítanak, a számok annál inkább. Nézzük csak, hány ember veszi meg ezt meg azt az újságot! Ha sok, át kell venni vagy meg kell szüntetni, ha kevés, nem számít, be lehet teríteni a teret propagandával – mérhetetlen közpénzből. Persze a Fidesz is hajlamos túlértékelné a minőségi sajtó politikai szerepét. 2010-ben mi volt konkrétan a kezükben? A *Magyar Nemzet*, melynek a belpolitikai része volt a párt ökle, valamint a HírTV. Kétharmadot nyertek úgy is. Anélkül, hogy átvették volna az egész sajtót. Amikor a második választás után kivégezték a *Népszabadságot*, azután pedig az *Indexet*, azt szerintem már a hatalmi paranoia részeként tették. Nem volt nagy szükség rá politikailag, inkább érzelmi kérdés lehetett, hogy ne legyenek nem tőlük függő méreteres sajtóorgánumok.

– *Nemrég hoztak egy olyan rendeletet, amellyel támadást indítottak a sajtószabadság megmaradt szigetei, a független újságok ellen. Megszüntették a kormánypropagandát – vagyis a szankciós hazugságokat terjesztő állami hirdetések – tartalmazó lapok árusítóinak területhasználati engedélykötelezettségét. Így az újságárusok bürokratikus eljárás nélkül árusíthatják a propaganda-*

sajtót, de az állami hirdetésekől nem részesülő ellenzéki és független lapokat eltakarítják az útból.

– Szerintem erre sem lett volna szükség, egyszerűen rááll a kezük. Mindig megnyerték kétharmaddal a választásokat, akkor is, amikor még nem voltak ilyen sajtórendelkezések. '18-ban a Simicska-ügynek köszönhetően még kicsit akadozott a gépezet, de '22-re már hibátlanul pörgött a KESMA. Persze a választást nem csak a média teljes leuralása miatt nyerték meg, ahhoz azért az ellenzék teljesítményének és a törvényi feltételeknek is volt némi közük. Nincs tehát szükség az ilyen rendelkezésekre, de gondolom, úgy érzik, jobb a biztonság. Ha minden az övék, abból baj nem lehet számukra, míg ha nem minden az övék, abból talán. A hatalom természete ilyen. Totalitásra törekszik, ha valaki vagy valami útját nem állja, megy előre. Ez a valami persze belső is lehetne, afféle kulturális, erkölcsi izé, de a mai hatalmasok láthatólag nem tudnak úgy gondolkodni, hogy jut is, marad is, a demokrácia sajátossága a váltógazdaság...

– *...és nem tudnak versenyben gondolkodni sem.*

– Dehogynem. Csak éppen olyan versenyt szeretnek, amelyben a győztes mindent visz. Nincs olyan, hogy ezüstérem. A bokszoló, aki kiüti a másikat, amaz megfekszik, nem mozdul... ez a Fidesz versenylogikája. És láthatóan működik. Ennek ismeretében tehát az Orbán-rendszer végnapjairól beszélni teljesen felesleges 2023 elején.

– *Az ember azért fölkapja rá a fejét, amikor ilyet olvas a túlsó olda-*

lon az ön tollából. „Ha a Matolcsy Ádámok országában bárki elhiszi, hogy a szombat óta jogilag létező, ma munkába álló Integritás Hatóság érdemben változtatni tud a magyar közállapotokon, az olvasson több klasszikus filozófust. Egyet mindenképpen: Láncki András, aki hét éve megmondta már, hogy »amit korrupciónak neveznek, az gyakorlatilag a Fidesz legfőbb politikája«. A valóság azért elkezdett kopogtatni Orbán Viktor ablakán is, s a váratlan kormányátalakítás is ennek következménye lehet.” Egyre több a kormánykritikus hang a véleménycikkeiben. És egyre több mindent kell összefoglalni az agy mosásos orbáni évtized visszaéléseiről.

– Matolcsy Ádám Porsche-parkja eddig is bicskanyitogató volt, de most már úgy teszik az ölébe a milliárdokat, hogy közben nem sikerül megemelni a pedagógusok bérét. Még csak inflációkövető szintre sem. Gimnazisták tüntetnek a tanáraiért. Más teljesítménye Matolcsy Ádámnak mindeközben nincs, csak az, hogy ő a NER kádergyereke. Nagyjából ugyanaz a helyzet vele, mint Mészáros Lőrincsel, aki úgy vitte haza a fél országot, hogy valójában nem is létezik. Ami fölött rendelkezik, afölött nem ő rendelkezik. Amíg futott a szekér, ez nem volt gond, hiába írogatta a sajtó a leplező történeteket. Most, hogy kezd elfogyni a pénz, majd megint át kell gondolni a kommunikációs stratégiát. Menni fog. Könnyen lehet, hogy ezért hozták a propagandakiadványok terjesztését könnyítő rendelkezéseket is. Arra ugyanis, hogy ne rájuk haragudjanak, nem sajnálják a pénzt. A legutóbbi kampányuk is nyolcmilliárd forintba került.

– Számít rá, hogy eljön az erőszak ideje is? Amikor majd nem lehet máshogy menteni a menthetőt?

– Nem. Figyelnek arra, hogy ne készüljenek olyan képek, amikor rendőrök verik szét a tüntetőket. Mint Gyurcsány idején. Az SZFE-ről se vonszolták ki rohamrendőrök a diákokat. A Fidesz politikai identitásának alapeleme, hogy demokráciadeficit akkor volt, amikor a rendőrök 2006-ban pépesre verték a tüntetőket, majd elítélték őket ártatlanul. Náluk ilyen nincs, és fontos is nekik, hogy ezt el tudják mondani magukról. Remélem, továbbra is fontos lesz. Nyilván minden attól függ, hogy mekkora elégedetlenség lesz az országban, de nem hinném, hogy kitörne az erőszak, és rohamrendőröket kellene bevetni. A magyar társadalom nagyon lomha, sokat tűr. Néha nagyot tud robbanni persze, de attól szerintem messze vagyunk. A választási győzelemhez pedig bőven elég a két és fél-hárommillió szavazat. Megvan a Fidesznél mindenki e-mail-címe, rendben van az adatbázis, hatékony a nemzeti konzultáció, tudják tartani a kapcsolatot a saját közönségükkel. Ráadásul akkor és úgy változtatják meg a választási törvényt, amikor és ahogyan csak akarják.

– A felmérések szerint a fiatal, egyetemre járó vagy gimnáziumot végzett szavazók körében annyira azért nem áll olyan jól a Fidesz. Minél tanultabb csoportokat nézünk, annál kisebb az előnye. És bízni kell abban, hogy ezeknél a csoportoknál talán nehezebb kivitelezni az agy mosást.

– Az sem hülye, akinél egyébként hat a propaganda. Egy csomó dologban ügyesebb, okosabb nálam:

jobban meg tudja szerelni a villanykapcsolót, például. Az mondjuk nem nehéz... A lényeg, hogy mindenki éli az életét, és marad néhány perce arra, hogy megtudja, mi van Magyarországon. Érthető módon a megszkott csatornáit használja erre: van, aki az M1 *Híradót* nézi, mások átörgetik a netet. Nem esett az *Index* olvasottsága, az *Origo* is fényes időszakát éli, pedig ott aztán tombol a totális elmebeteg fake news és a bulvár keveréke. Mégis azt olvassa, aki megszokta régen, hogy az a kezdőlapja. Harminc-negyven éve, a rendszerváltás pillanatában még nem láttuk, milyen lesz majd az internet, szóval utólagos okoskodás, de: akkor kellett volna elkezdni a képzést az általános iskolákban. Hogy képes legyen a magyar megkülönböztetni a hazugságot az igazságtól, a sajtószerű működést a propagandától. Nyilván voltak nagyobb alkotmányos gondok a rendszerváltás környékén, de az új generációt fel kellett volna készíteni arra, hogyan lehet tájékozódni. Nem az átlagember tehet arról, hogy nem tudja megkülönböztetni ezeket – soha senki ezzel a tudással nem vértette fel.

– *Van arról elképzelése, hogy kinek ír? Mi a Mozgó Világnál azt képzeljük, hogy a művelt, tájékozott közönségnek írunk, hiszen az olvasóink között valóban sok képzett könyvtáros, mérnök és pedagógus van.*

– Van átfedés a *Mozgó Világ* és a *Válasz Online* között, csak a hetilapos és online hagyományaink több lehetőséget adnak nekünk, mint amennyi egy folyóiratnak van. Amúgy szerencsére nem kell magam elé képzelnem az olvasót, amikor írok, mert minden hónapban van egy

estünk a Fonó nagytermében, ott találkozunk az elég szép számmal megjelenő közönségünkkel. Sokat fiatalodott az olvasótáborunk a *Heti Válasz* nyomtatott időszakához képest, ebben segítettek a podcastjeink is, többek között.

– *A jobboldali újságírás sajátossága, hogy amikor önmagában kellene tekinteni például a demokrácia állapotát vagy az elnyomó rendszer kialakítását, a manipulációs mechanizmusok működését, mindig előkerül az az érv, hogy így ment ez korábban a Bajnai- vagy a Gyurcsány-kormány idején is. Az is előfordul, hogy a korrupciós gépezet működésére vonatkozó kérdéseket azzal ütik el, hogy a régi MSZP–SZDSZ-időkben is így működött a gépezet. Hamis viszonylagosságok ezek, nem gondolja?*

– Nem lehet a dolgokat önmagukban tekinteni. Gyurcsány nélkül nem érthető meg Orbán, Orbán nélkül nem érthető meg Gyurcsány. 2006 fordulópontra a magyar politikában. Ott lett vége annak, ami 1990-ben elkezdődött.

– *Most pedig 2023-at írunk, egekben az infláció, épp kirugdossák a tanárokat az iskolákból, egy csomó lakásban jéghideg a radiátor. Egyrészt egészen mást gondolunk erről a politikai pillanatról, hiszen ez az a pont, amikor a Fidesz először kezdte használni a pánikgombot, és színre lépett az agyimosó technikáival. Másrészt mire megyünk az „ösbűn” felemlgetésével? Magyarozza ez valamelyest az ország mostani állapotát?*

– Azért azt ne felejtjük el, hogy Gyurcsány Ferenc jelenleg a legerősebb ellenzéki politikai vezető.

Ézért sem irreleváns a 2006-os esetet fölemlíteni. Mert ott és akkor viselkedett úgy először politikus látványosan, hogy egyértelművé vált: valójában csak a pillanatnyi hatalmi érdek számít. Nincs erkölcs, nincs ethosza a demokráciának. Amikor pedig a zavargások után gyorsított eljárásban elítéltek ártatlan embereket is, a gumilövedékeztető, kardlapoztató rendőrtábornokokat pedig kitüntették, sajnos félrenézett a bal-liberális értelmiség nagy része – utólag is tisztelet a kivételeknek, Hajós Andrásnak és Kőszeg Ferencnek. „Ugyan, kérem, mindenhol vannak túlkapások, belefér a demokráciába” – az alaphang ez volt. Meg az igazságbeszédezés. Nem volt tehát finnyás az értelmiség, nem kezdett aláírást gyűjteni azért, hogy nem, ez nem fér bele. Azt mondta, minden jobb Orbánnál. Csakhogy éppen ezzel ágyazott meg az ő kétharmadának. Ha akkor leszedik Gyurcsányt a sakktábláról, sosincs kétharmad. És ha nincs kétharmad, akkor nincs NER sem.

– Ha ezen a nyomvonalon megyünk tovább, oda jutunk, hogy mentik a mai „bűnöket” az akkori „bűnök”. Az Orbán-rendszer a politikai manipulációval mindent kihozott a gyurcsányozásból, már négy választáson bevetette ezt a harci eszközt, és lám, nem lehet tőle szabadulni ma sem. Így viszont nincs lehetőségünk arra, hogy a NER országot megbénító mechanizmusának mélyére ássunk. És nem tudunk beszélni a tízes évek lopásairól és rablásairól sem, amikor kifosztották az államkasszát, mert Gyurcsány egykor elmondta az őszödi beszédet, melynek értelmezése a mai napig megosztja a politikai

térfél szereplőit. Ha jól számolom, akkor 2009-ig lehet a nyakába varrni a kormányzati „mulasztásokat”. Azt az időszakot, amikor elkezdte építeni az MSZP romjain a Demokratikus Koalíciót – s ma valóban az ellenzék legnagyobb pártja élén áll –, nem lenne érdemes különválasztani? Jobban látnánk tőle a jelent.

– Szögezzük le: nem mentik az akkori bűnök a mai bűnöket, de a régi bűnöket sem szabad elbagatellizálni. A Gyurcsány-korszak végén jött egy irgalmatlanul nagy válság, de azt se felejtjük el, hogy következett aztán tíz év gazdasági fejlődés. Azt, hogy mennyit tett zsebre a Fidesz, és mennyit tüntettek el a közösből, s hogy lett a közpénzből villa meg magántőkealap – mert újabban ez a menő –, nem volt annyira érdekes, ameddig prosperitás volt. 2010 után Orbán kormánya kezelte a válságot, erősödött a gazdaság, kicsit jobban kezdett élni az ország. Ha választani kell, hogy kevesebbet lopnak, de kevesebb jut nekem is, vagy többet lopnak, de több marad nálam, akkor minden normális ember azt mondja, hogy rendben van, lopjál többet, a lényeg, hogy nekem is több jusson. Az pedig, hogy a felívelés nem Orbánék dicsősége, s nem valami magyar csoda, mert az egész régióban megtörtént, igaz ugyan, de az emberek nem régiós összehasonlításokat nézegetnek. Hanem azt, hogy mennyi szabadon elkölthető pénzük marad a muszájkiadások (rezsi, étel) megfizetése után. A prosperitás érzéséhez ez járul hozzá leginkább, s ha ez az érzés megvan, miért is akarna változást az illető? Ezt már könnyű összekötni azzal, hogy a stabil (értsd: egypárti) kormányzás és az erős vezető tette ezt lehetővé, ami nyilván-

valóan nem igaz, hiszen politikailag rendkívül instabil régiós országokban is végbement ez a felívelés a 2010-es években, de mint mondtam, nem várható el a tömegektől, hogy régiós összehasonlításokat böngésszessenek. A kérdés most az, hogy ha a prosperitás érzése már nem lesz meg, vajon akkor is sikerül-e megtartani a hitet, hogy ez Orbánnal még mindig a lehető világok legjobbika, s nélküle csak rosszabb lehetne a helyzet. Attól tartok, a válasz ma már: igen.

– *Mellesleg ha annyira meghatározzák a 2006-os események az ország 2023-as állapotát, arról talán a jobboldali sajtóban is meg lehetett volna vagy meg lehetne kérdezni magát az érintettet, Gyurcsány Ferencet, esetleg azokat a „gyurcsányistákat”, akik éppen a fideszes agymosás korszakának eljövételét látják az egykori eseményekben. Mondja már meg nekem, hány ilyen természetű interjú jelent meg a Simicska-féle nyomtatott Heti Válaszban vagy annak bezúzása után a Válasz Online-ban?*

– Csak azért nem kárhoztatom most az interjú készítőjét felkészületlensége miatt, mert nagyrészt nem az ön hibája: Mészáros Lőrinc emberei, miután megszerezték a *Heti Választ*, nemcsak bezárták a lapot, de az archívumot is eltüntették az internetről. Azért az Arcanumon fellelhető a korabeli lapszámok, kereshetően is, tehát rá lehet azért lelni mondjuk arra az interjúnkra, amelyet Gyurcsány Ferencel még miniszterelnöksége idején készítettünk. Igaz, az még az őszi szegény előtt volt. Azóta sem hangzott el mindenesetre a mondat tőle, amely-

lyel hamut szórt volna a fejére az akkoriakért, interjúkérelemmel tehát még várnék. A történet rengeteg szereplőjével, érintettjével viszont beszélgettünk hetilapos korunkban is – emlékeztetnék például a hasábjainkon két részben megjelent nagy Fábry–Vágó-vitára 2008-ból. Meg most is: legutóbb éppen Lendvai Ildikóval készítettem méretes interjút, szóba hozva azokat az időket is. De volt ilyen Ujhelyi Istvánnal is. Azzal tehát nem nagyon lehet „megfogni” a *Választ*, hogy ne kerestük volna meg a történet fontos szereplőit minden oldalról.

– *Egy tévés beszélgetésben hangzott el az ön szájából, hogy nem fog krokodilkönnnyeket hullatni amiatt, hogy a Pesti Srácok nevű kompánia alól kihúzzák a talajt. Miért?*

– Egyrészt nem húzzák ki, csak a tévéjük ment a lecsóba, mert a kutya se volt rá kíváncsi, de hasábjokon az egyik legtisztább 56-os motívumot bitorolva éltethetik Putyint és gyalázzhatják az ukránokat olyan helyzetben, amikor az oroszok tankokkal, drónokkal, rakétákkal támadtak meg egy szomszédos országot. Vannak mindenesetre olyan mértékű emberi kvalitáshiányok, amelyek lehetetlenné teszik a párbeszédet, egy-két ottani figura pedig határozottan ebbe a kategóriába esik nálam.

– *Nem ül le velük egy asztalhoz, de a végén államtitkár lesz belőlük, vagy olyan filmintendáns, aki ötvenmillió autóval furikázik.*

– Ez van. Senki se állította, hogy anyagilag kifizetődő nem tolni semmilyen pártnak vagy gazdasági érdekkörnek a szekerét.

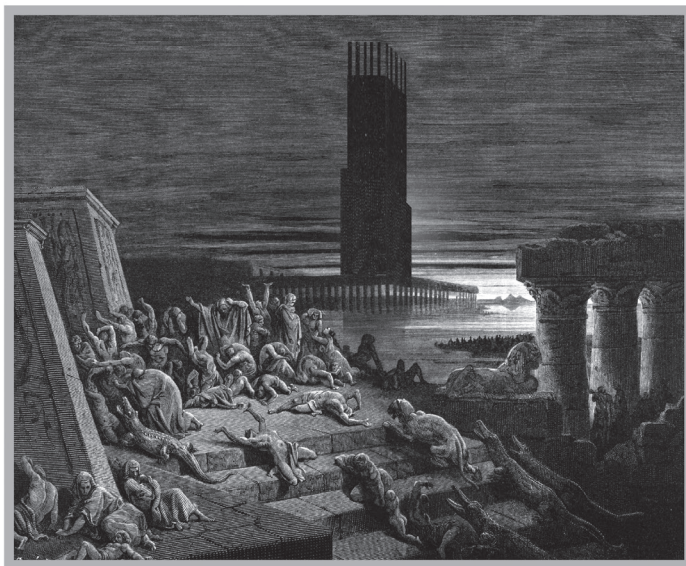
– *Kicsit azért savanyú a szőlő?*

– Mézédés. Akkor lenne savanyú, ha nem a saját döntésem lett volna mindez. Ha nem kaptam volna én is „remek”, pénzes ajánlatot.

– *Kapott? Mit?*

– 2015-ben olyat, hogy ha elfogadtam volna, lehet, hogy ma olyan autóval járnék, mint Rákay Philip. Nem mondtam, hogy alszom rá egyet, még udvariasságból sem tettem hozzá, hogy majd másnap visszaszólok. Szeretem azt gondolni, hogy tisztességes maradtam, de egyébként nem csak ezért volt jó döntés azonnal nemet mondani akkor. Amikor ugyanis eladod magad bárkinek, legyen az politikai vagy gazdasági csoport, esetleg a maffia, nagyon kiszolgáltatott helyzetbe kerülsz. Lehet, hogy betartják két-három hónapig, amit ígértek,

bekerülsz a „jóba”, élvezed, hogy sok pénzt keresel. De onnantól kezdve a markukban vagy. Megszűnt a hitelességed. Amikor pedig megfelelnek a fizetésed, esetleg kirúgnak, mi védené? Semmi. Onnantól tehát azt csinálsz, amit mondanak. Csakhogy ez kényelmetlen. Ha nem akarsz nagyon rühellni magad, elhiteted magaddal, hogy nem is ócska szolga vagy, hanem egy magasztos ügy kemény katonája. Egyre inkább túlteljesítesz, egyre jobban fogod gyűlölni, aki nem a te brancsodba tartozik. Így is lehet élni, de én azért örülök annak, hogy nem ezt az életet élem. Helyette újságot írok a társaimmal együtt alapított lapban, kizárólag az olvasóinktól függve – amíg ők támogatnak minket, mert fontosak nekik a cikkeink, podcastjeink, klubestjeink, addig fogunk létezni. Remélem, sokáig.

Bodonyi Zoltán: Jerikó 1.